

POLITIET

Det Kongelige Justis- og politidepartement
politiavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Deres referanse
200801226

Vår referanse
2008/00218-3 008

Dato
16.06.2008

Høring - NOU 2008:4 "Fra ord til handling - Bekjempelse av voldtekt krever handling

Det vises til høringsbrev fra Justisdepartementet av 14. mars 2008. Herved oversendes merknadene fra Østfinnmark politidistrikt.

2. Rettsapparatets behandling

Vi er enige med utvalget om at det må til en endringsprosess på dette området i norsk politi, ved at denne typen saker bør få høyere status blant etterforskerne, samt få en generelt høyere prioritering.

SEPOL

Til tross for at det helt klart er fordeler med en slik spesialenhet, herunder at den vil være tilgjengelig 24 timer i døgnet for å kunne gi råd og veiledning i den viktige initialfasen, og at en vil ha større mulighet til å fange opp overgripere som forgriper seg i flere distrikter, som Lommemannen, så er vi likevel skeptisk til forslaget om å opprette en landsdekkende spesialenhet i politiet med ansvar for seksualisert vold (SEPOL).

Slik en forstår utvalget skal enhetens primær oppgave være å gi råd og veiledning, og ikke etterforske og irtetteføre sakene. Vi er helt enig i at etterforskningen av denne typen saker bør etterforskes lokalt da disse sakene krever lokal tilknytning. Utvalget henviser til betegnelsen "The Golden Hour", som politiet i London og New York benytter i voldtektssaker. *I begrepet ligger erkjennelsen av at det som skjer den første timen etter at politiet har fått kunnskap til voldtekten i mange saker er det viktigste i hele etterforskningen.* Kompetansen til å drive etterforskning i distriktene bør derfor være av en slik kvalitet at man klarer å gjennomføre nødvendig etterforskningsskritt i den viktige initialfasen. Det bør derfor ikke være nødvendig med en sentralisert enhet som lett kan oppfattes som et byråkratisk ledd, som man må bruke dyrebar tid og ressurser på innrapportering og kontakt med SEPOL i den første og viktige initialfasen. Etterforskningen kan lett blir mer byråkratisk. Opprettelsen av SEPOL kan derfor få motsatt effekt av det utvalget ønsker. Vi tror også at SEPOL vil bli en hvilepute for politiet ved at distriktene vil nedprioritere egen kompetanse til etterforskning av denne typen saker.

Østfinnmark politidistrikt

Utvalget stipulerer driftskostnadene for SEPOL til 25 millioner i året, samt oppstartskostnader på 10 millioner kroner. Disse kostnadene vil bli tatt fra distriktene, noe som vil gjøre de lokale politidistriktene ennå mer sårbare. Nyten av å bruke 25 millioner kroner årlig til kompetansetiltak fordelt på distriktene og en særlig spisskompetanse hos KRIPOS og en utvalgt statsadvokat tror vi vil være langt større enn å etablere et SEPOL.

I forhold til offeret så synes det som om at SEPOL vil ta over arbeidsoppgavene som tilligger bistandsadvokaten. Vi mener at fornærmedes rettssikkerhet bedre ivaretas ved lovendringene som trer i kraft fra 1. juli 2008, samtidig som det unngås at politi og påtalemyndigheten kan oppfattes å ha en uheldig partstilknytning.

Vi er også meget kritisk til at det foreslås at SEPOL skal ha statsadvokatkompetanse og myndighet. SEPOL vil da overta påtalestyringen fra jourhavende jurist i distriktet og den regionale statsadvokaten. Etterforskerne vil da måtte forholde seg både til egen jourhavende, SEPOL, og regional statsadvokat siden denne normalt vil føre saken for domstolen. Denne ordningen med parallelle linjer der en av aktørene ikke har ansvaret for sluttproduktet fremstår som ansvarsmessig uryddig og meget uheldig. Vi mener at styringen bør tilligge det regionale statsadvokatembetet. Dette bør eventuelt vurderes av arbeidsgruppen Riksadvokaten har nedsatt, jf. brev av 4. juni 2008. Viser her til arbeidsgruppens mandat punkt 4, 2. strekpunkt: *Arbeidsgruppen skal blant annet vurdere om statsadvokatene bør foreta mer aktiv saksstyring på etterforskningsstadiet i alvorlige og kompliserte saker der statsadvokatene er tiltalekompetanse og skal føre aktoretet.*

Dreibok

Utarbeidelse og vedlikehold av en dreiebok er et utmerket kompetansetiltak som vil være et viktig verktøy særlig til bruk i den kritiske initialfasen av en sak. Dette bør forankres hos KRIPOS, som besitter god kompetanse innen vold og seksuelle overgrep mot barn. De innehar også god kompetanse på taktisk og teknisk etterforskning.

SO-team/ SO-koordinatorer

I motsetning til Politidirektoratet er vi positive til at det opprettes egne SO-team i hvert politidistrikt, eventuelt egne SO-koordinatorer i de mindre distriktene. Erfaringene med å etablere økoteam har vært gode, både når det gjelder kompetansen til å håndtere sakene på et spesielt og kunnskapsintensivt fagområde og statusen til saksfeltet. Vi tror denne erfaringen er overførbart til arbeidet med SO-saker. Hvilken modell som velges bør til en viss grad overlates til de enkelte distriktene. Slike team kan bidra til at disse sakene får den nødvendige prioritering i distriktene. Teamarbeid gjør dessuten arbeidet med slike saker mer attraktivt og fagfeltet gis større anerkjennelse.

Lyd- og videoopptak

Vi støtter forslaget om obligatorisk lyd- og bildeavhør av fornærmede i slike saker. Det gis da mulighet til å dokumentere overfor retten hvordan tilstand fornærmede var i under avhøret, særlig når avhøret tas kort tid etter anmeldelsen. Denne formidlingen synes å være helt nødvendig idet slike saker normalt får en to-instans behandling hvor skyldspørsmålet, ofte etter lang tid, avgjøres endelig av en lagrette. Erfaringsmessig gjør offeret det hun kan for å unngå å vise følelser i retten. Lagrettemedlemmene som ikke har noen kompetanse på dette området, vil derfor ha behov for å observere hvordan fornærmedes tilstand var rett etter at hendelsen skjedde. Dette er ikke en erstatning for at fornærmede må forklare seg i retten, men et viktig supplement i bevisføringen.

3. Forebyggende tiltak

Østfinnmark politidistrikt er enig i at det bør etableres et tettere samarbeid mellom politi og kommunene når det gjelder forebyggende tiltak mot voldtekt. Politirådet i de enkelte kommunene bør kunne fungere som et koordinerende ledd i det forebyggende arbeidet, samtidig som det arbeides for å få etablert flere tverretatlige team i kommunene.

5. Tilrettelagt samtale

Utvalget foreslår at dialog mellom fornærmede og gjerningsmannen skal være et virkemiddel i voldtektsutsattes rehabiliteringsprosess. Denne dialogen skal foregå uavhengig av en eventuell straffesak. En forstår utvalget dit hen at dette ikke betyr at slik dialog opprettes før straffesaken er avsluttet, enten ved domfellelse eller henleggelse. Vi tror at en ”Restorative Justice” tilnærming også på dette saksfeltet har noe for seg. Slike møter vil være særlig vanskelige på SO-området, og vil kreve god forberedelse og tett oppfølging. En forsøksordning for å høste erfaring og spre kunnskap vil være naturlig fordi vi tror det vil være behov for en ”modning” før dette virkemiddelet aksepteres og tas i bruk. Vi forutsetter at det gjennomføres etter at straffesaken er avsluttet. Slik dialog før saken er ferdig kan innvirke negativt både på inngivelse av anmeldelse og på eventuell påvirkning på fornærmedes forklaring. Fornærmedes nye rettigheter hvor hun/han skal avgi forklaring først, slik at hun/han kan høre på tiltaltes forklaring synes å være et bedre alternativ.

Med hilsen

Håkon Skulstad
politimester

Saksbehandler:
Politiinspektør Magne Nyborg
Tlf: 78972086

Kopi:
Politidirektoratet,
Statsadvokatene i Troms og Finnmark